

Onderwerp

Uitvoeringsplan speciaal onderwijs 2007 - 2008

Registratienummer

481945

Datum

30 november 2006

Auteur

drs. K.C. IJssel

Afdeling/Bureau

SPV

Inleiding:

In april 2004 heeft Provinciale Staten de beleidsvisie speciaal onderwijs Flevoland 2004 – 2008 vastgesteld. Ter uitvoering van deze beleidsvisie is de afgelopen tijd een monitor speciaal onderwijs in Flevoland opgesteld en overleg gevoerd met gemeenten en scholen over het versterken van het voorzieningenniveau speciaal onderwijs. De doelstelling van de beleidsvisie heeft zijn actualiteit behouden, maar de activiteiten die moeten worden uitgevoerd om de doelen te realiseren, verdienen bijstelling. GS heeft daarom bijgaand uitvoeringsplan 2007 – 2008 vastgesteld.

Openbaarheid

Passief openbaar

Portefeuillehouder:

Bos, J.M.

Vergadering Commissie Samenleving

17 januari 2007

Agendapunt

8.b.1

Gevraagd advies:

Instemmen met het besluit van het college van Gedeputeerde Staten om op het terrein van speciaal onderwijs de activiteiten toe te spitsen op:

1. Het ontwikkelen van goede monitorinstrumenten;
2. Het periodiek uitvoeren van een monitor;
3. Het voeren van overleg met gemeenten en schoolbesturen c.q. REC-besturen om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om het aanbod in Flevoland verder uit te breiden en te versterken.
4. Het voorrang verlenen aan projecten op het terrein van speciaal onderwijs bij het toekennen van subsidie uit de post Stimulering onderwijsvoorzieningen en daartoe een beleidsregel opstellen.

Beoogd effect:

1. Terugdringen van het gemiddeld aantal kilometers leerlingenvervoer per leerling
2. Terugdringen van het aantal thuiszittende kinderen.
3. Daartoe nu helder formuleren welke activiteiten de komende periode worden gepland.

Argumenten:

1. Doelstelling nog actueel, maar actualisatie vereist van de wijze waarop de doelstellingen kunnen worden bereikt
De doelstelling van de beleidsvisie uit 2004 is nog steeds even belangrijk. De wijze waarop de doelen het best kunnen worden bereikt, verdient echter wel bijstelling. De manier waarop de provincie meerwaarde kan hebben voor het speciaal onderwijs, is anders (geworden) dan bij het vaststellen van de beleidsvisie werd geschat. Dit is onder andere veroorzaakt doordat het veld sterk in beweging is.
2. De kans doet zich voor het budget Stimulering onderwijsvoorzieningen gericht in te zetten door een beleidsregel vast te stellen die voorrang verleent aan projecten op het terrein van speciaal onderwijs.
Er is jaarlijks een bedrag van € 50.000 beschikbaar voor het stimuleren van onderwijsvoorzieningen. Voorgesteld wordt voor dit budget een beleidsregel

Besluit

Datum besluit

Akkoord:

Dir. M	Portefeuilleh	Afd.hoofd
Dir. I.O.	Secretaris	Burohoofd
Dir. P.	Concerncont	Beleidsmw

---

op te stellen en daarin prioriteit te verlenen aan het speciaal onderwijs. De provincie Flevoland kan gemeenten en scholen ondersteunen bij het realiseren van nieuwe en/of verbeterde voorzieningen voor speciaal onderwijs in Flevoland. Gezien het bescheiden budget dat beschikbaar is, zal helder moeten worden geformuleerd dat een provinciale bijdrage alleen aanvullend kan zijn op bijdragen van andere partijen.

Gezien de verplichting van scholen vanaf 2010 een passend aanbod te bieden voor alle leerlingen, is het onvermijdelijk dat scholen intensief met elkaar gaan samenwerken rond het onderwijs voor zorgleerlingen. Een mogelijke uitwerking van een beleidsregel zou kunnen zijn dat groepen scholen (regulier en/of speciaal) die hun beleid op orde hebben voor het nieuwe zorgstelsel en die daar bovendien budget voor hebben vrijgemaakt, in aanmerking kunnen komen voor provinciale ondersteuning in de startfase van de uitvoering van het beleid.

Kanttekeningen:

De mogelijkheden voor provincies om de uitbreiding van het voorzieningenniveau te stimuleren zijn beperkt.

Provincies hebben nauwelijks wettelijke taken op het terrein van het speciaal onderwijs. Bovendien is de tendens (terecht) sterk richting meer vrijheid voor schoolbesturen en meer zeggenschap voor ouders. Een bepalende rol voor provincies past daar niet bij. Dit betekent dat alleen invloed kan worden uitgeoefend op basis van verworven respect voor de rol die provincie wel kan spelen. Daarbij gaat het om een bemiddelende rol (tussen gemeenten, tussen gemeenten en schoolbesturen, tussen Flevolandse instellingen en het Rijk) of een faciliterende rol (het beschikbaar stellen van bestuurlijke inzet of subsidie of het opstellen van een monitor zodat helder is waar knelpunten zitten).

Evaluatie:

De periodieke monitor biedt de mogelijkheid heel concreet te evalueren in hoeverre de doelstellingen zijn gehaald. Concreet wordt gestreefd naar 10% reductie van het gemiddeld aantal kilometers leerlingenvervoer per leerling en 10% reductie van het aantal thuiszittende kinderen.

Financiën:

Voorgesteld wordt het beschikbare budget voor Stimulering onderwijsvoorzieningen (op jaarbasis € 50.000), voor zover dat nog vrij besteedbaar is, met voorrang te besteden aan projecten binnen het speciaal onderwijs.

Uitvoeringsplan 2007 – 2008 behorende bij beleidsvisie Speciaal Onderwijs Flevoland 2004 – 2008

Inleiding

In april 2004 hebben Provinciale Staten van Flevoland de beleidsvisie speciaal onderwijs Flevoland 2004 – 2008 opgesteld. Deze beleidsvisie was gebaseerd op de “Inventarisatie Speciaal Onderwijs Flevoland” en een gesprek met belanghebbenden over deze inventarisatie. Deze eerste beleidsvisie is vooral gericht op het helpen oplossen van knelpunten die binnen de sectoren van het speciaal onderwijs worden ervaren. Sinds de vaststelling van de beleidsvisie in 2004 is er veel veranderd in het speciaal onderwijs in Flevoland. Er is landelijk beleid ontwikkeld dat zich richt op dezelfde punten als die in de beleidsvisie zijn genoemd. Er zijn voorzieningen bij gekomen in Almere en Emmeloord. En het speciaal onderwijs en de gemeenten streven zelf nadrukkelijk naar versterking en verbreding van het aanbod aan speciaal onderwijs.

Daarom stelt het college van Gedeputeerde Staten voor dit uitvoeringsplan voor de komende twee jaar vast te stellen. Hiermee worden de doelstellingen uit de beleidsvisie gehandhaafd, maar worden er andere actiepunten benoemd die beter passen bij de actuele situatie en rekening houden met de rol die de provincie op dit vlak kan spelen.

Landelijk kader

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap wil het zorgstelsel voor het funderend onderwijs (primair en voortgezet onderwijs) ingrijpend wijzigen. De afgelopen jaren zijn er steeds opnieuw aanvullende maatregelen genomen om problemen met het stelsel tegen te gaan. Zo is er naast de structuur voor speciaal onderwijs de regeling Leerlinggebonden financiering gekomen, bedoeld om ouders de mogelijkheid te geven hun kind met een zorgbehoefte in de eigen wijk naar een school te sturen met een ‘rugzakje’ (een budget) dat het mogelijk maakt noodzakelijke extra begeleiding of instrumenten te bieden, waardoor het kind op een reguliere school onderwijs kan volgen.

Het blijkt echter dat veel ouders hiermee onvoldoende uit de voeten kunnen en scholen weigeren soms hun medewerking. De kern van de herijking van het zorgstelsel is dat ouders hun kind mogen gaan aanmelden bij de school van hun keuze. Het zorgaanbod van Gewoon Anders in Almere wordt door het Ministerie genoemd als een voorbeeld van hoe het in heel Nederland zou moeten.

Vanaf 2010 krijgen alle scholen een zorgplicht. Vanaf het moment dat ouders een kind aanmelden heeft de school dan de plicht te zorgen dat het kind onderwijs krijgt op een manier waar de ouders achter staan.. Dat betekent niet dat een kind automatisch tot de school wordt toegelaten, maar het is aan de school om een passende oplossing te vinden waar de ouders tevreden over zijn. Dit kan natuurlijk door het ‘rugzakje’ in te zetten, maar ook door afspraken te maken met een school in de regio die beter is toegerust om dat kind op te vangen. Doel van de wijziging is de positie van ouders te versterken en het ‘kastje naar de muur-effect’ te doorbreken.

Hieraan gekoppeld wordt de indicatiestelling voor (speciaal) onderwijs en jeugdzorg ook gestroomlijnd, zodat kinderen met hun ouders niet verschillende keren bij verschillende instanties voor dezelfde problematiek hoeven te worden getest.

Het speciaal onderwijs als zodanig zal hierdoor niet verdwijnen. Er zijn genoeg ouders die bewust kiezen voor een meer beschermende en gespecialiseerde omgeving voor hun kind. Er blijven natuurlijk ook kinderen die moeilijk binnen een reguliere school kunnen worden opgevangen, welke ondersteuning er ook wordt gegeven. Er zullen bovendien verschillen blijven tussen scholen die hun uiterste best doen kinderen met een bijzondere zorgvraag op te vangen en scholen die het gewoon te lastig vinden of nadelige effecten zien op de klas als geheel.

In elk geval hebben scholen de komende jaren een enorme taak aan het goed vormgeven van het nieuwe zorgstelsel. Het zal veel inspanning vergen van alle betrokkenen om tot goede oplossingen te komen en voor leerlingen met een zorgbehoefte optimale situaties te creëren.

De doelstelling van de beleidsvisie 2004 - 2008

De doelstelling van de beleidsvisie heeft nog niets aan waarde ingeleverd:

De Provincie Flevoland wil haar beleid rond het speciaal onderwijs toespitsen op:

- a. Het terugbrengen van het aantal thuiszittende leerlingen, en
- b. Het terugbrengen van het gemiddelde aantal kilometers leerlingenvervoer per leerling, voor zover dat betrekking heeft op reizen naar scholen voor speciaal onderwijs buiten de eigen gemeente.

Eén van de knelpunten voor de provincie zelf was in 2004 het ontbreken van betrouwbare gegevens over het speciaal onderwijs. Daarom is opdracht verleend aan een onderzoeksbureau om de gegevens uit de "Inventarisatie" te actualiseren. Het rapport "Vraag en aanbod in het speciaal onderwijs in Flevoland" van Babeliowsky Onderwijsonderzoek is hiervan het resultaat. Dit rapport laat zien dat de doelen van de beleidsvisie nog niets van hun waarde hebben verloren. De uitkomsten van het rapport zijn in de vergadering van de commissie Samenleving gepresenteerd.

Wat wel aanpassing behoeft is de manier waarop de provincie haar doelen wil bereiken.

Stand van zaken actiepunten uit de beleidsvisie 2004 - 2008

In de beleidsvisie van 2004 staat dat de provincie Flevoland de doelstellingen wil realiseren door:

1. Te stimuleren dat de huidige capaciteit voor indicatiestelling binnen onderwijs en (jeugd-) zorg beter wordt benut;
2. Te stimuleren dat voorzieningen voor langdurig lichamelijk zieke kinderen in Flevoland verbeteren;
3. Te stimuleren dat de voorzieningen voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen die ook zeer moeilijk leren (zogenoemde ZMOLK'ers) in Flevoland verbeteren.

Op deze punten hebben zich de volgende ontwikkelingen voorgedaan en zijn de volgende acties ondernomen.

- Ad 1 De afgelopen jaren is vanuit de provinciale verantwoordelijkheid voor een efficiënte en effectieve werking van de jeugdzorg gewerkt aan verbetering van de (afstemming van de) indicatiestelling. In de trajecten rond de aansluiting jeugdzorg-jeugdbeleid-onderwijs, de zogenaamde GAAF-convenanten, zijn hier afspraken over gemaakt met instellingen, gemeenten en onderwijs. Verdere actie op dit punt wordt ondernomen als die trajecten daar aanleiding toe geven. Ook landelijk wordt gewerkt aan de stroomlijning en verbetering van de indicatiestelling in jeugdzorg en speciaal onderwijs. Inzet van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is dubbel werk zo veel mogelijk te voorkomen en ouders de gang naar verschillende instanties te besparen. Daarom wordt er naar gestreefd voor complexe problematiek indicatieorganen op te zetten die zowel voor jeugdzorg als voor speciaal onderwijs indicaties kunnen opstellen.
- Ad 2 Het speciaal onderwijs en de gemeenten werken zelf al aan het uitbreiden van de voorzieningen voor langdurig lichamelijk zieke kinderen. Mede vanuit het streven van de Minister van OCW tot verbetering van opvang van leerlingen, krijgt dit een impuls. De cluster 3-scholen proberen voor deze groep oplossingen te vinden. Voor Almere is er een voorziening bijgekomen sinds 2004, De Weerga, waar in ieder geval de Almeerse kinderen kunnen worden opgevangen. Er is intensief overleg op gang gekomen met cluster 3-scholen uit het Gooi om het aanbod in Flevoland ook kwalitatief op peil te brengen.
- Ad 3 Ook dit punt wordt door het speciaal onderwijs zelf opgepakt. De provincie heeft daarbij een stimulerende rol gespeeld en zowel met verschillende gemeenten als met de scholen in cluster 4 gesprekken gevoerd over de mogelijkheden het voorzieningenniveau uit te breiden. Zoals bekend heeft de provincie bovendien subsidie beschikbaar gesteld voor het per 1 augustus jl. kunnen starten met de uitbreiding van de capaciteit in Almere en Emmeloord. Om uitval en thuis zitten terug te dringen zijn bovendien diverse landelijke trajecten gestart, waar ZMOLK'ers baat bij kunnen hebben. De nieuwe vestiging van stichting OCIJ in Emmeloord zal bijvoorbeeld onderdak bieden aan deze groep.

Kwantitatieve gegevens: Vraag en aanbod in het speciaal onderwijs van Flevoland

Het rapport "Vraag en aanbod in het speciaal onderwijs van Flevoland" is bijgevoegd. De conclusies zijn:

1. In Flevoland zijn er zo'n 75.000 leerplichtige leerlingen. Van hen nemen er bijna 4.000 (ofwel 5%) deel aan een vorm van speciaal onderwijs. Ongeveer 1.520 leerlingen volgen dat onderwijs op een WEC-school of aanverwante voorziening (zoals Stichting Gewoon Anders in Almere). Zo'n 1.560 leerlingen nemen deel aan het speciaal basisonderwijs, terwijl het praktijkonderwijs door ruim 900 Flevolandse leerlingen wordt bezocht.
2. Gelet op de ontwikkelingen in de deelnemersaantallen zien we sinds 2003 een sterke toename van leerlingen in de WEC-voorzieningen. In clusters III is er een toename van 15% en in cluster IV is het zelfs 80%. (Dit wordt gedeeltelijk verklaard door de vestiging van twee bovenregionale instituten (Nieuw Veldzicht en Rentray) met daarbij behorende scholen. Daar staat tegenover dat het aandeel leerlingen in het speciaal basisonderwijs is gedaald met 10%.
- 3a.. Van de Flevolandse leerlingen die onderwijs volgen op een WEC-school of in een 'groep in school' of 'groep gekoppeld aan school', verlaat meer dan 70% hiervoor de provincie. In de gemeente Zeewolde is deze 'uitstroom' met 81% duidelijk het hoogst, en in de gemeente Lelystad blijven de meeste leerlingen binnen de provincie: 20% verlaat de provinciegrens om een WEC-school te bezoeken.
  - b. In het speciaal basisonderwijs en het praktijkonderwijs zijn momenteel nauwelijks wachtlijsten. Voor het (V)SO staan wel leerlingen op een plaatsingslijst. Aan het begin van het schooljaar 2005/06 ging het om ten minste 24 leerlingen (allen voor cluster IV voorzieningen) en halverwege het schooljaar (peildatum 1 maart 2006) was dit aantal meer dan verdubbeld naar tenminste 62 leerlingen. En ook hier ging het voornamelijk om cluster IV voorzieningen.
- 4a. Bijna 2.000 leerlingen maken gebruik van de verordening Leerlingenvervoer voor het volgen van speciaal onderwijs. Van hen bezoeken bijna 1.200 leerlingen een WEC-voorziening en bijna 750 een school voor speciaal basisonderwijs. Voor het volgen van praktijkonderwijs wordt slechts in beperkte mate gebruik gemaakt van de Verordening Leerlingenvervoer.
  - b. Gemiddeld leggen de leerlingen 36 kilometer af om hun school te bereiken. In Lelystad en Urk is dat wat meer. In Zeewolde is het wat minder.

Nieuwe actiepunten en indicatoren voor de periode 2007 - 2008

In de programmabegroting 2007 is de doelstelling uit de beleidsvisie vertaald in actiepunten en prestatie-indicatoren.

Speciaal onderwijs: wat we gaan doen om onze doelstellingen te bereiken.

- In kaart brengen hoe groot het probleem is van thuis zittende kinderen met een indicatie in de leerplichtige leeftijd en onderzoeken of het mogelijk is veel voorkomende oorzaken van het thuiszitten te definiëren, zodat op termijn het thuis zitten (verder) kan worden teruggedrongen.
- Overleg voeren met gemeenten en onderwijsinstellingen over de mogelijkheden om de zorg voor kinderen die behoefte hebben aan speciale ondersteuning zo te regelen dat de gemiddelde reistijd per leerling afneemt. Hierbij het onderzoeksrapport "Vraag en aanbod in het speciaal onderwijs in Flevoland" aanbieden, zodat duidelijk wordt waar de grootste knelpunten zich voordoen.

De indicatoren die we hanteren voor het meten van de effectiviteit van ons beleid.

- Het gemiddelde aantal kilometers leerlingenvervoer per leerling in het speciaal onderwijs gaat omlaag met 10%.
- Er blijven minder kinderen van onderwijs verstoken, doordat het 'thuiszitten' met 10% wordt teruggedrongen.

Er is jaarlijks een bedrag van € 50.000 beschikbaar voor het stimuleren van onderwijsvoorzieningen. Voorgesteld wordt voor dit budget een beleidsregel op te stellen waarmee de prioriteit bij de beoordeling van projecten wordt gelegd bij het speciaal onderwijs. De provincie Flevoland kan gemeenten en scholen ondersteunen bij het realiseren van nieuwe en/of verbeterde voorzieningen voor speciaal

onderwijs in Flevoland. Gezien het bescheiden budget dat beschikbaar is, zal helder moeten worden geformuleerd dat een provinciale bijdrage alleen aanvullend kan zijn op bijdragen van andere partijen. Omdat scholen vanaf 2010 de verplichting hebben een passend aanbod te bieden voor alle leerlingen, is het onvermijdelijk dat scholen intensief met elkaar gaan samenwerken rond het onderwijs voor zorgleerlingen. Een mogelijke uitwerking van een beleidsregel zou kunnen zijn dat groepen scholen (regulier en/of speciaal) die hun beleid op orde hebben voor het nieuwe zorgstelsel en die daar bovendien budget voor hebben vrijgemaakt, in aanmerking kunnen komen voor provinciale ondersteuning in de startfase van de uitvoering van het beleid.

Zie ook document 481670